

Вимірювання якості діяльності університету через участь у національному та світових (QS, Times and Shanghai) рейтингах

Володимир Луговий, національний експерт
(у дослідницькій співпраці
з О. Слюсаренко і Ж. Талановою)

10 листопада 2021 р.

НАПН України

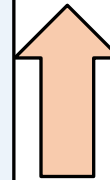
ІНСТИТУТ
ВИЩОЇ ОСВІТИ
НАПН УКРАЇНИ

Erasmus+

Дві сторони «медалі якості»

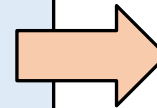
Максимально досконала якість
(найвища якість)

Для розвитку,
творення
майбутнього

& / VS

Мінімально достатня якість
(порогова, базова якість)

Для визнання,
використання у
сучасній практиці

Ієрархія
механізмів
оцінювання
якості вищої
освіти:
світова
практика

Вдосконалення якості

Забезпечення якості

Рейтинг (Шанхайський, Таймс, К'ю Ес)
Оцінка – індивідуальна (унікальна), групова, сильно диференційована

Елітна (лідерська) асоціація (ААУ)
Оцінка – групова, сильно диференційована

Рамка досконалості (РДД, РДВ, РОЗ)
Оцінка – групова, диференційована

Класифікація (Карнегі)
Оцінка – групова, диференційована

Масова асоціація (ЕАУ)
Оцінка – групова, слабо диференційована

Акредитація (інституційна, програмна)
Оцінка – групова, недиференційована (уніфікована)

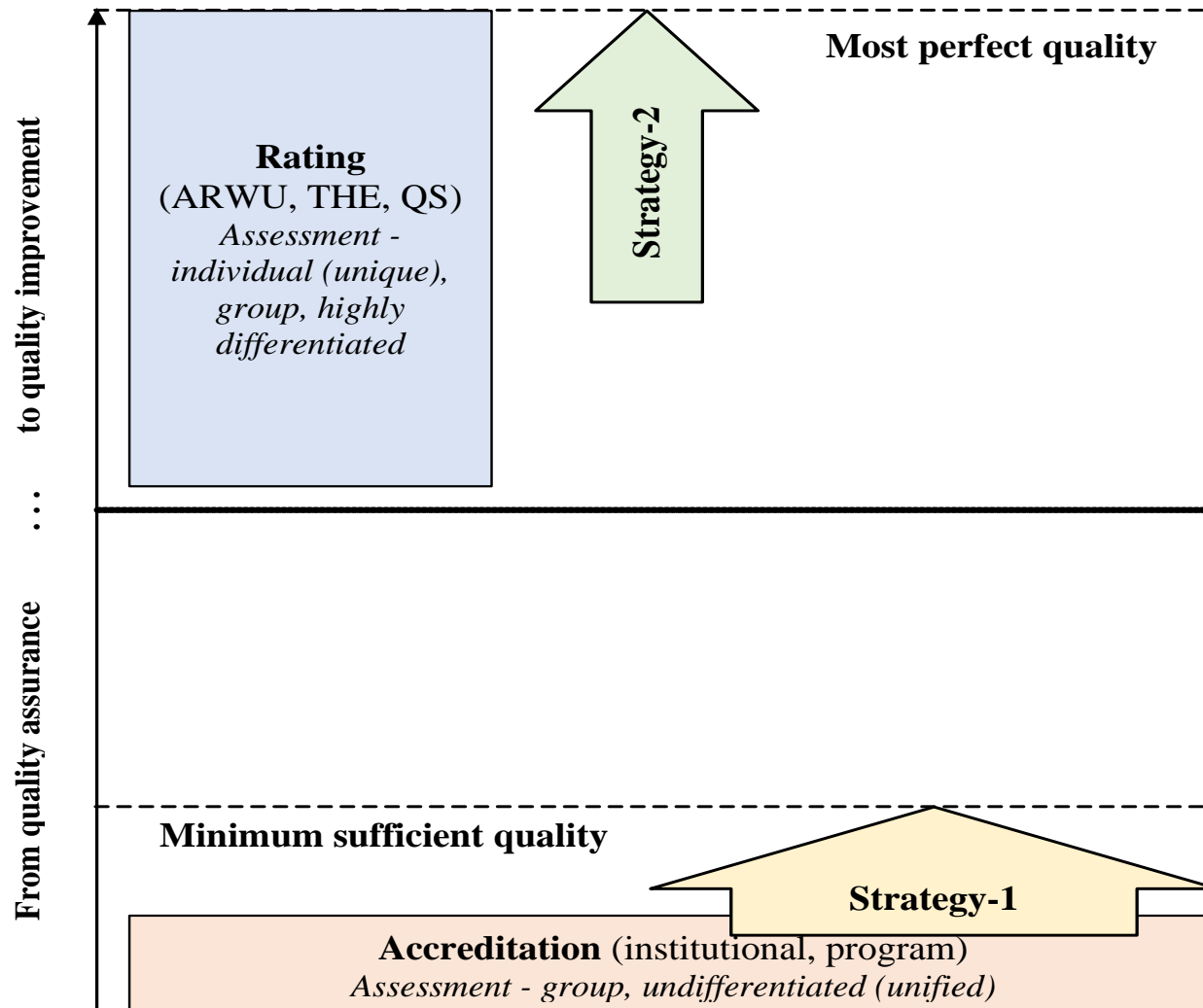
Приклад тестового оцінювання «Гарвардського еталону»

Акредитація – Гарвардський університет має акредитацію, яка не виділяє його з-поміж 2,7 тис. акредитованих 4-х річних закладів вищої освіти, що присуджують ступені, у США (задовольняє критерії мінімально достатньої якості)

Рейтингування – Гарвардський університет є першим у США і Світі за Шанхайським рейтингом, ARWU (задовольняє критерії максимально досконалої якості)

Рейтингування не менш важливе, ніж акредитація

Стратегії–1,–2 розвитку вищої освіти, базовані на акредитації і рейтингуванні

Добір рейтингу: чому саме ARWU (Шанхайський рейтинг)?

ARWU – об'єктивний і найбільш місійно відповідний

Times – на третину суб'єктивний

QS – на половину суб'єктивний

ЗАТВЕРДЖЕНО
розпорядженням Кабінету Міністрів України
від 14 березня 2018 р. № 154-р

ПЕРЕЛІК

**світових рейтингів університетів для визначення особливої
категорії іноземців та осіб без громадянства, які претендують
на працевлаштування в Україні**

Академічний рейтинг університетів світу (“Шанхайський”) - Academic Ranking of World Universities (ARWU)

Рейтинг університетів світу за версією “Таймс” - Times Higher Education World University Rankings

Рейтинг університетів світу “К’ю Ес” - QS (Quacquarelli Symonds Ltd) World University Rankings

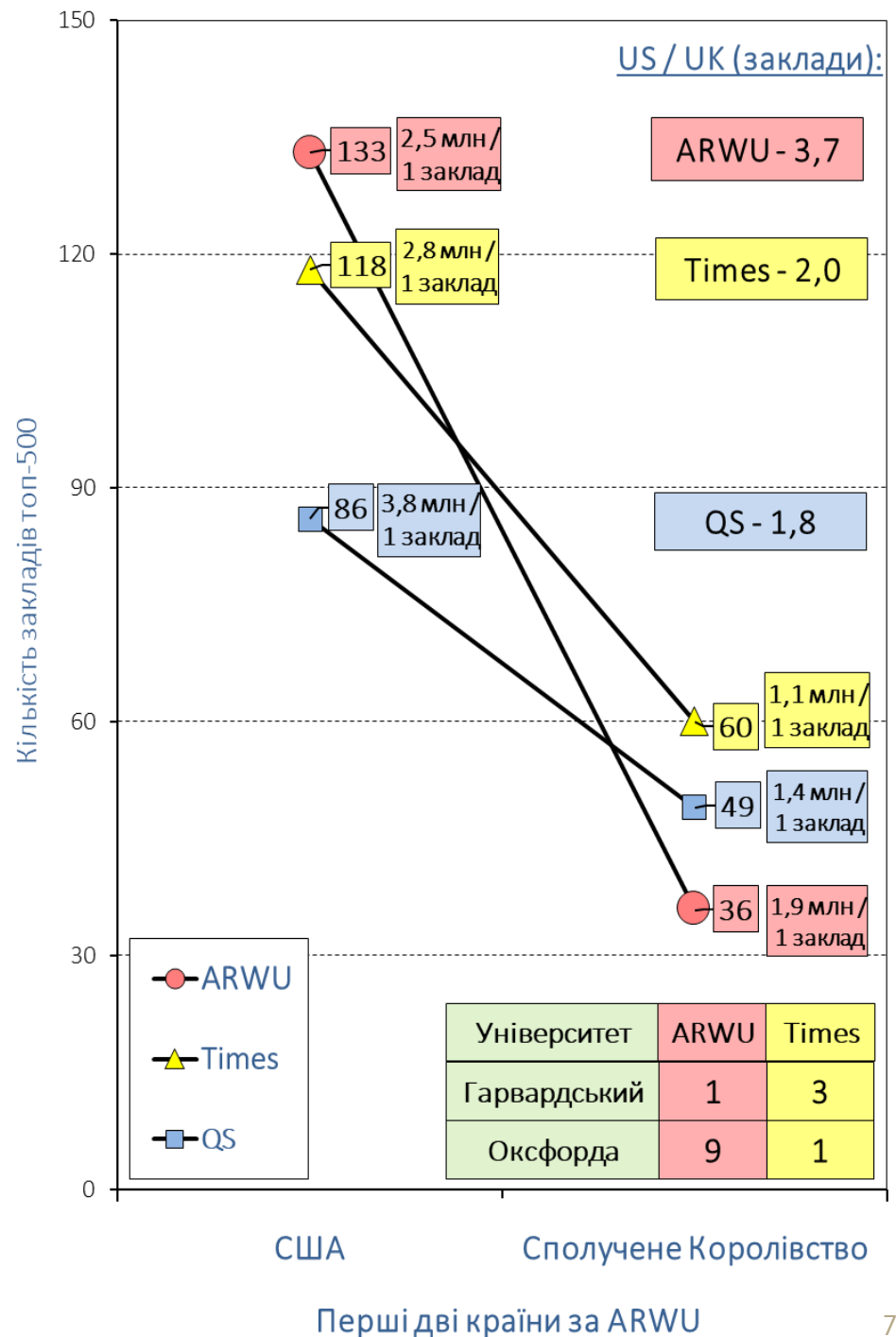
ARWU VS Times

(університети світового класу, топ-500)

Times суб'єктивно і системно вивищує британські університети і принижує американські (кратно змінює їх співвідношення)

QS ще більшою мірою дискримінує заклади

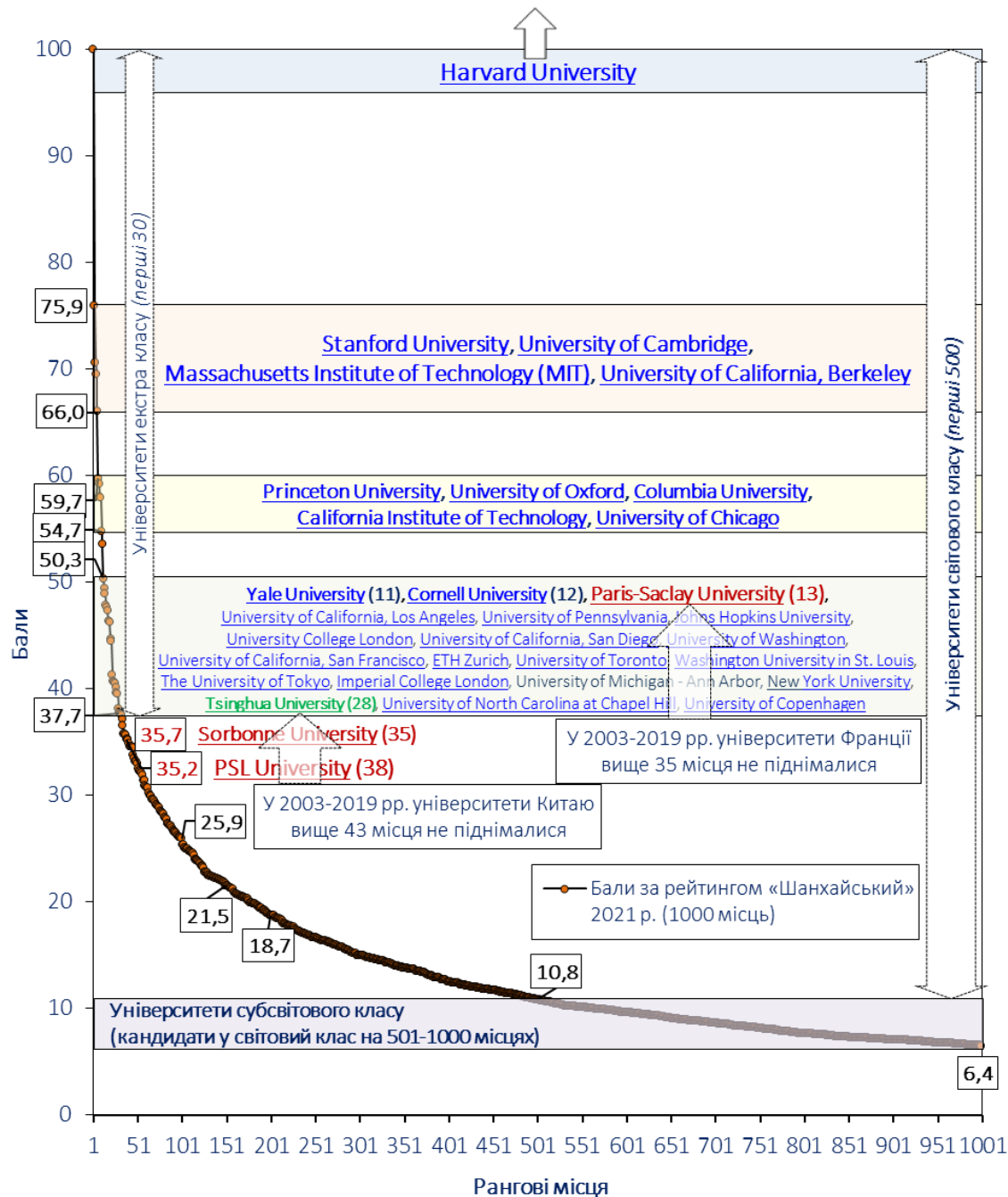
(Дані 2020 р.)

Крутий ARWU
(у прямому і
переносному
сміслі)

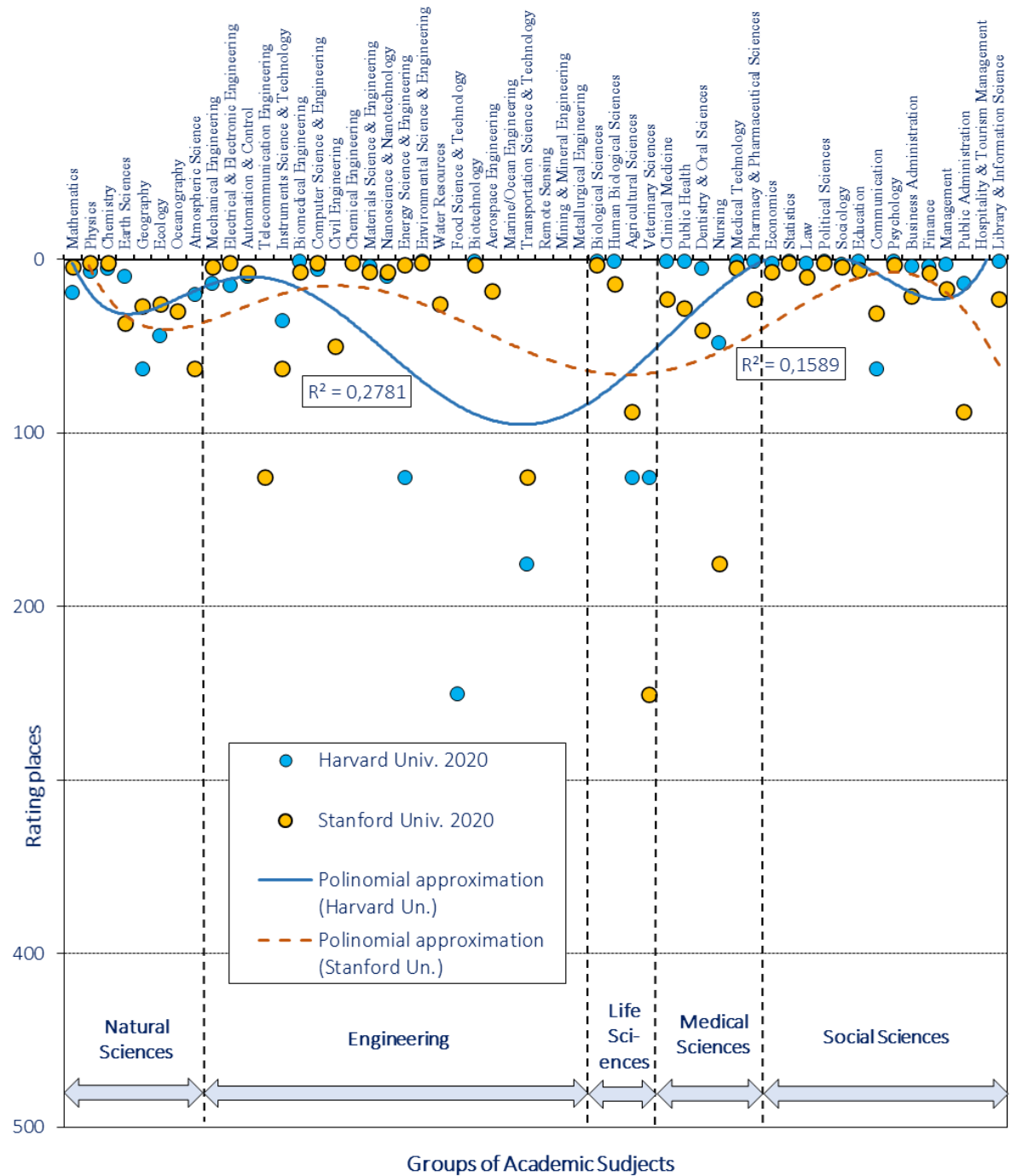
Загальна версія
2021 р.: сильна
рейтингова
диференціація
інституцій
(«прямовисна стіна»
для університетів
топ-30)

Прориви
Paris-Saclay Univ.
& Tsinghua Univ.
(показано стрілками)

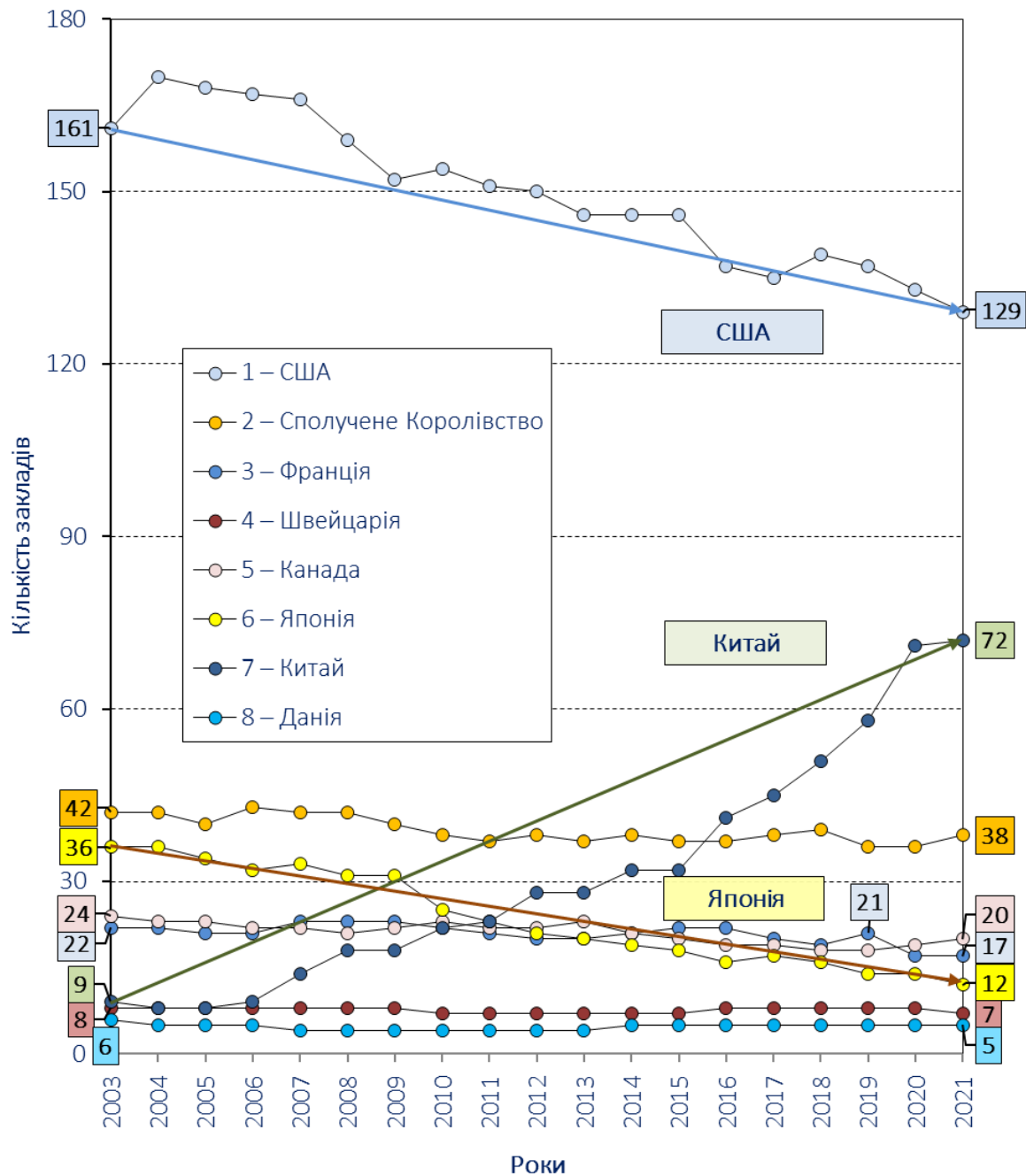

Галузева версія
Шанхайського
рейтингу (GRAS):
 диференціація
 інституцій за 54
 академічними
 предметами

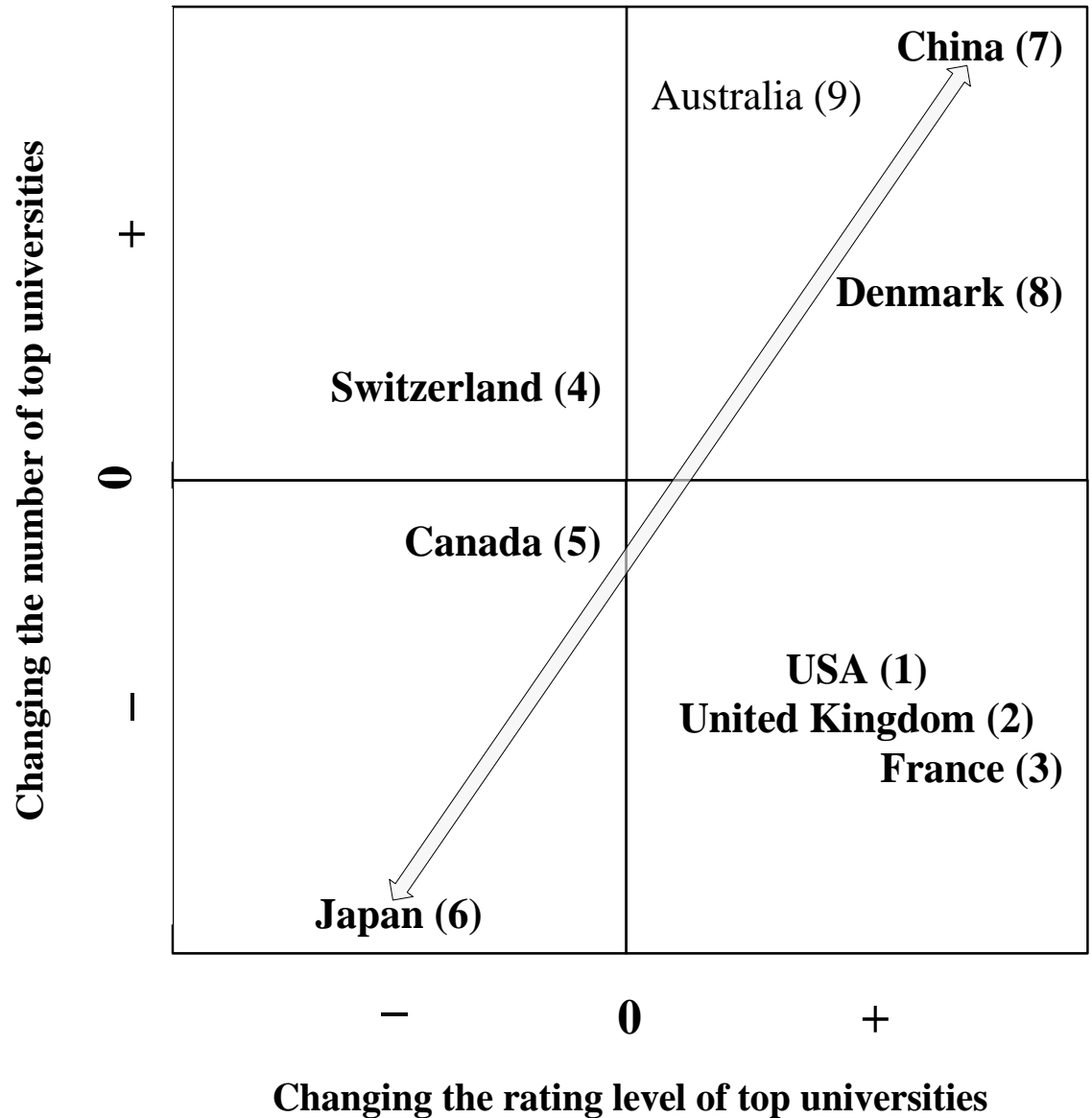
Порівняння
галузевих
профілів якості
 Гарвардського і
 Стенфордського
 університетів у
 2020 р.

Шанхайський рейтинг та ідентифікація стратегій розвитку університетів світового класу в передових університетських країнах у 2003-2021 рр.

Групування провідних університетських країн за національними стратегіями розвитку топової вищої освіти за даними Шанхайського рейтингу 2003-2021 рр.

Terra Incognita («Біла пляма»)

Проблемність Шанхайського рейтингу для України:

Ні загальна (ARWU), ні галузева (GRAS) версії Шанхайського рейтингу не бачать українських університетів.

Україна відсутня серед 63 країн/територій загальної версії і 93 країн/територій галузевої версії за 54 академічними предметами Шанхайського рейтингу 2021 р.

Що бачать і не бачать в Україні рейтинги Times і QS?

Не бачать університетів світового класу (топ-500)

Positions of Ukrainian higher education institutions according to the ratings
of THE and QS 2022

N	HEIs	THE	QS
1	2	3	4
1	Lviv Polytechnic National Un.	601-800 (2)	801-1000
2	Sumy State Un.	501-600 (1)	701-750
3	Kharkiv National Un. of Radio Electronics	1001-1200 (3)	-
4	Ivan Franko National Un. of Lviv	1201+	1001-1200
5	National Technical Un. "Kharkiv Polytechnic Institute"	1201+	651-700 (3)
6	National Technical Un. of Ukraine "Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"	1201+	701-750
7	Taras Shevchenko National Un. of Kyiv	1201+	601-650 (2)
8	V.N. Karazin Kharkiv National Un.	1201+	511-520 (1)
9	Yuriy Fedkovych Chernivtsi National Un.	1201+	-
10	Oles Honchar Dnipro National Un.	1201+	-
11	National Un. of Kyiv-Mohyla Academy	-	1001-1200
<i>Number of ranked institutions</i>		<i>> 1600</i>	<i>1300</i>
<i>Number of countries, territories</i>		<i>99</i>	<i>97</i>

Проблема ідентифікації першого університету в Україні

1. USA – *Harvard University*
2. UK – *University of Cambridge*
3. France – *Paris-Saclay University*
4. Switzerland – *ETH Zurich*
5. Canada – *University of Toronto*
6. Japan – *The University of Tokyo*
7. China – *Tsinghua University*
8. Denmark – *University of Copenhagen*
9. Australia – *The University of Melbourne*

...

Ukraine – ???

Чому не європейський U-Multirank та українські рейтинги?

U-Multirank і всі українські рейтинги (Топ-200 Україна, Консолідований тощо) мають тією чи іншою мірою серйозні проблеми з об'єктивністю, валідністю, вірогідністю, надійністю, зрозумілістю, прозорістю, критеріально-індикаторною базою, логічністю результатів щодо оцінювання топової якості.

Відтак не користуються фаховою довірою і не застосовуються для прийняття управлінських рішень.

Критичний аналіз цих рейтингів можна знайти за посиланнями:

Університети і лідерство, 2020, № 2. <https://doi.org/10.31874/2520-6702-2020-10-2-35-69>

Механізми оцінювання якості вищої освіти в умовах євроінтеграції: монографія. https://ihed.org.ua/wp-content/uploads/2021/03/Ocinka_yakosti_VO_v_umovah_evrointegrac_Monogr_IVO-2020-220p_avtors-kolektiv.pdf

Національний рейтинг закладів вищої освіти і Стратегія-2 розвитку вищої освіти в Україні

Створення Національного рейтингу ЗВО необхідне для оцінювання топової якості вітчизняної вищої освіти, профіль якої нині невідомий.

Це дасть підстави для формування Стратегії-2 з розвитку в Україні вищої освіти найвищої досконалості, зокрема створення університетів світового класу за прикладом інших країн-членів Європейського простору вищої освіти.

Засади створення Національного рейтингу ЗВО

1. В основу має бути покладена методологія Шанхайського рейтингу, що зокрема передбачає:

- об'єктивність (відсутність суб'єктивних критеріїв/індикаторів, використання баз даних третіх сторін);

- валідність (здатність оцінювати топову якість відповідно до ключових місійних складових топових університетів – освіта, дослідження, інновація/творчість;

- зрозумілість (гранична мінімізація кількості необхідних і достатніх критеріїв та індикаторів).

Засади створення Національного рейтингу ЗВО

2. Має бути унормований законом.

3. Адміністрування рейтингу доцільно покласти на незалежний державний орган – Національне агентство із забезпечення якості вищої освіти.

4. Складність рейтингування та важливість його результатів для державно-управлінських рішень, національної безпеки потребує відповідного бюджетного фінансування, сумірного з видатками на акредитацію.

5. Науково-методичний супровід рейтингу можуть забезпечувати НАПН України, її Інститут вищої освіти.

6. Для розроблення й узгодження критеріально-індикаторної бази рейтингу важливо долучити Спілку ректорів закладів вищої освіти та регіональні ради ректорів.

7. Результати рейтингування мають щорічно затверджуватися МОН України для офіційного використання в практичній діяльності.

Розроблення Стратегії-2 з розвитку вищої освіти найвищої досконалості в Україні

1. Стратегія-2 має базуватися на результатах Національного рейтингу ЗВО, провідних міжнародних університетських рейтингів Shanghai, Times, QS.
2. Стратегія-2 спрямовується на створення в Україні університетів світового класу шляхом:
 - цільової державної підтримки перших 1-2 флагманських університетів України;
 - злиття інших провідних університетів.
3. Результатом заходів Стратегії-2 має стати концентрація ресурсів та посилення потенціалу університетів до рівня, необхідного і достатнього для запуску в них процесів генерації вищої освіти найвищої досконалості.

Дякую за увагу!
Запитання?